

ב"ק ס"ט

שווערד

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל

1. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא קמא דף סה/א

(ט) ובעיקר מחלוקת בעה"מ ורמב"ן, לדעת בעה"מ מה דלא הוי ברשותו הוא מפני שבפועל אין לו שליטה על הנכסים, ע"י סירובו של הגזלן לתת לו, ולדעת הרמב"ן, הא דלא הוי ברשותו הוא מפני קניני הגזילה...
(י) אבל קשה, דבסוגיא דצנועין מבואר, דשייך הפקר בי"ד גם לענין אינו ברשותו, דמשום תקנת עניים אוקמוה רבנן ברשותיה, כדי שיוכל להפקיר ולחלל מה שביד הלוקטים, ובשלמא אי נימא דהא דלא הוי ברשותו הוא משום קניני הגזלן, שפיר י"ל דהפקיעו חכמים מהגזלן את הגזילה וממילא הוי ברשותו, אבל אי נימא שהדבר תלוי במה שבפועל אינו יכול לשלוט על נכסיו מפני סירובו של הגזלן מה תועיל בזה הפקר בי"ד וצ"ע:

2. שפתי כהן על יורה דעה - סימן קנא

(1) י"א כו'. דס"ל דכי היכי דאמרינן בש"ס גבי נזיר דאסור להושיט לו כוס יין דהיינו דוקא בדקאי בתרי עברי דנהרא ה"ה הכא ויש מחמירין וסוברין דמ"מ איסור מדרבנן איכא אפילו לא הוי כמו תרי עברי דנהרא וכל זה לדעת הרב אבל לפעד"נ דלא פליגי דכ"ע מודים להמרדכי ותוס' בפ"ק דעבודת כוכבים דבעובד כוכבים או מומר שרי והגמ"ר ותוס' והרא"ש בפ"ק דשבת והר"ן פ"ק דעבודת כוכבים מיירי בישראל שהוא חייב להפרישו מאיסור וכדכתב הרא"ש שם דלא גרע מישאל קטן אוכל נבילות שב"ד מצווים להפרישו כ"ש ישראל גדול משא"כ בעובד כוכבים וישאל מומר שאינו חייב להפרישו תדע שהרי כתב הרב בד"מ דדעת התוס' רפ"ק דעבודת כוכבים כדעת המרדכי שם דשרי ול' הרא"ש רפ"ק דעבודת כוכבים הוא כלשון התוס' שם א"כ לפי דעת הרב יהיו דברי הרא"ש סותרים זה את זה וכן רבינו ירוחם נתיב י"ז ריש ח"ו כתב כדברי התוס' רפ"ק דעבודת כוכבים ובנתיב י"ב ח"ג כתב כדברי התוס' רפ"ק דשבת אלא ודאי כדפ"י:

3. רמב"ם יד החזקה - הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ט

(ז) מי שהיה לו נטע רבעי בשנת השמיטה שיד הכל שוה צריך לציין בקוזזות אדמה כדי שיכירו בו ולא יאכלו ממנו עד שיפדו ואם היה בתוך שני ערלה מציינין אותו בחרסים כדי שיפרשו ממנו שאם ציינו בקוזזות אדמה שמא יתפררו שאיסור ערלה חמור הוא שהיא אסורה בהנייה והצנועין היו מניחין את המעות בשנת שמיטה ואומרינן כל הנלקט מפירות רבעי אלו מחולל על המעות האלו שהרי אי אפשר לפדותו במחובר כמו שביארנו:

4. ספר תורת חיים על בבא קמא דף ט/א

והצנועין מניחין את המעות כו'. ולא רצו לסמוך עצמן לציין בקוזזות מפני גנבי רשעי ישראל שאין חוששין באיסור נטע רבעי ואם תאמר של ערלה שאין לו פדיון מאי איכא למימר וי"ל דמה שהיו יכולין לתקן היו מתקנין כמ"ש התוס' א"נ של ערלה כיון דחמיר טפי שאסור בהנאה היו סומכין על ציון חרסים:

5. רש"י גיטין דף כה/א

לקוחות הן - דאין ברירה דאיכא למיחש חלק שנטל זה היה ראוי לאחיו והחליפו והיינו לקיחה וחוזר ביובל לתחילתו משום מצות יובל והדר שקליה כדמעיקרא:

6. סמ"ג - חלק לא תעשה - מצוה ערה

הנותן שדהו מתנה הרי היא חוזרת לו ביובל שנא' תשובו איש אל אחוזתו לרבות המתנה והאחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל חלק שנטל ונטל חלק שכנגדו

7. רמב"ם יד החזקה - הלכות שמיטה ויובל פרק יא

(כ) האחין שחלקו כלקוחות הן ומחזירין זה לזה חלקו ביובל לא תבטל חלוקתן מכמות שהיתה וכן הבכור והמייבם אשת אחיו מחזיר ביובל חלק שנטל ונטל החלק שכנגדו:

8. ספר חתם סופר על מסכת גיטין דף מח/א

אי לאו דאמר ר' יוחנן וכו'. כל השייך בישוב פסק הרמב"ם וקושי' תוס' כבר כתבתי לעיל. וז"ל הרמב"ם פ"ז משמיטה ויובל הל' כ', האחין שחלקו כלקוחות הן ומחזירין זה לזה חלקו ביובל לא תבטל חלוקתן מכמות שהיה עכ"ל, נ"ל כוונתו דבחלוקה ראשונה היה חולקין השדה לפי האחים ועשו חלוקין שוים והטילו גורל ונפל על כל אחד חלקו ושוב ביובל מטילו גורל אחר ומחזירין זה לזה ממש אבל החלוקה לא תבטל שיאמרו בואו ונחלק השדה לחלקים אחר באופן אחר ממנו שהיה ועיין ב"ב י"ב ע"ב וי"ג ע"א כמה אופנים חלוקין בחלקת השדה וקמ"ל הרמב"ם דחלוקה הראשונה קיימת רק מחזירין זה לזה ולא חוזרין וחולקין אלא מחזירין זה לזה, עיין ברכת הזבח ופנ"י והנלע"ד כתבתי: